

MTA TK SZI Kutatók Éjszakája 2019 Részletes program az előadások rövid kivonatával

Időpont: 2019. szeptember 27. péntek 17:00-21:30.
Helyszín: MTA TK (1097 Bp., Tóth Kálmán utca 4.) Fszt., Nagyelőadó

Sokszínű szociológia Közérthető mini előadások és kötetlen beszélgetések kávé mellett

Az MTA TK szociológiai Intézet a 2019. évi Kutatók Éjszakáján arra vállalkozik, hogy tématerületek szerint felvillantsa az érdeklődők számára, mivel foglalkoznak a kutatói, miért fontosak a szociológiai kutatások. Az előadások rávilágítanak számos, hazánkban tapasztalt társadalmi problémára, bemutatják, hogy a szakemberek hogyan kutatják azokat, és a társadalom számára hogy hasznosulhatnak ezek a kutatási eredmények. A 6 perces, közérthető, színes és izgalmas előadásokat kiscsoportos beszélgetések követik, ami során a hallgatóságnak lehetősége van kötetlenül beszélgetnie a kutatókkal a bemutatott témákról, kutatásokról.

I. rész (45 perc) 17:00-17:45 - Fszt., Nagyelőadó

Szociológia a politika szorításában - Szegénységvizsgálatok Kelet-Európában (1970-2019)

Előadók: Kovács Éva, Gárdos Judit és Meiszterics Enikő

A magyar szociológia elmúlt az elmúlt évszázadban több megszakítást vészelt át: akár a politikai rendszerek változása felől nézzük. A panel vezérfonala konkrétan a szegénységkutatás története és jelene, a kutatói szerep Magyarországon az elmúlt fél évszázadban néhány, a TK adatbankjaiban található gyűjteményen keresztül. Hogyan kutatták a szocializmusban a szegénységet és egyenlőtlenséget? Ez a fajta tudományos kutatás sokszor politikai ellenállásnak számított. A szegénység azóta is kitüntetett szerepet kap a szociológiában. Hogy érintették a 2008-as gazdasági válság az egyes társadalmi csoportokat? A felmerülő problémák megoldására milyen lehetőségei voltak a jobb anyagi helyzetben lévőknek és a szegényeknek? 2010-ben mit gondoltak az egyetemi hallgatók a segélyből élőkről? Mit gondol a felnőtt lakosság, ha többletforrások állnának rendelkezésre, abból a kormánynak melyik társadalmi csoportot kellene elsősorban támogatnia? A legszegényebb, segélyből és közmunkából élő gyerekes családokat? A sok adót és járulékot fizető, sokgyerekes dolgozók családjait? Az időseket? S végül: hogyan tudnak a TK online adatbankjai hozzájárulni ahhoz, hogy mindenki jobban megismerhesse a társadalmunkat?

Science café: Az előadást kötetlen beszélgetés követi kávé és keksz mellett (15 perc)

II. rész (90 perc) 18:00-19:30 - Fszt., Nagyelőadó

Éghajlat, munka és lakás

1. Éghajlatváltozás (3x6 perc)

Antal Z. László: Megérettük a klímaváltozást?

A Szociológia Intézetben 15 éve vizsgáljuk, hogy Magyarországon a klímaváltozás milyen hatást gyakorol a társadalom életére. Egy ilyen kutatás hasonlít a természettudósok a természet rendkívüli változásait vizsgáló kutatásaihoz, de mi ezeknek a változásoknak a társadalmi okait és következményeit vizsgáljuk. A magyar embereket a klímaváltozás kérdése számos más országhoz képest kevésbé foglalkoztatta az elmúlt években. Ellenben ebben az évben jelentősen megnövekedett a társadalom érdeklődése a kérdés iránt. Mi lehet ennek az oka és mit jelent ez? A felnőtt lakosság mennyire törődik (jobban) a saját és a Föld egészségével? Az emberek mit hajlandóak tenni a környezetért? Részt vennének-e klímaváltozással kapcsolatos programokban? Mennyire tudatosak az egyetemisták – felvonnának-e olyan kurzusokat, amik az éghajlatváltozással foglalkoznak? Az előadás három friss kutatás eredményei alapján mutatja be, melyek az idej legfontosabb változások. Feltételezhető, hogy a klímatudatosság növekedése nem áll itt meg: a városok, a falvak, az egyetemek és az egész ország életében történő változások követik majd.

Ferencz Zoltán: A szegénység lenne a megoldás a klímaváltozásra?

Társadalmunk egyre erősebben energiatfüggő. A hétköznapi életünkben egyre több energiát fogyasztunk, és sokszor még a szokásos napi tevékenységeink elvégzéséhez is valamilyen eszközt használunk. Az időspóroló háztartási eszközök elterjedésével az otthoni energiahasználat így folyamatosan nő, miközben a klímaváltozás hatásait felismerve az ökotudatos politikák arra ösztönzik az embereket, hogy kevesebbet, tudatosabban, megújuló forrásokat használva fogyasszák az energiát. Ugyanakkor ezt csak kevesen teszik. A magyar háztartások egyharmada fogyasztana kevesebbet, hiszen ők a háztartás kiadásaihoz képest sokat költenek energiára. Ők az energiaszegénységben érintettek. De vajon ez lenne a megoldás? Az ő fogyasztásuk csökkenése fogja megszüntetni a pazarlást? Lehet-e ez előnyös a klímavédelem szempontjából? Ezekről a kérdésekről hoznék vitaindító gondolatokat hazai és külföldi kutatási eredmények alapján. *Társ szerzők: Csizmady Adrienne és Kőszeghy Lea*

Acsády Judit: Egyformán érinti-e a nőket és a férfiakat a klímaváltozás?

Az ENSZ fenntarthatósági programjának 2030-ig megcélzott 17 főbb területe közül az ötödik témakör a nemek egyenlősége. Hogyan függnek össze a fenntarthatóság, a klímavédelem, az ökológia kérdései a nők és férfiak társadalmi helyzetével? Beszélhetünk-e külön női szempontból kialakítható ökológiai beállítódásról? Mit lehet tudni a nők és férfiak gazdasági, politikai szerepvállalásáról, értékrendjéről, mindennapi fogyasztási szokásairól? A témakör rendkívül szerteágazó. A beszélgetés alatt sor kerülhet néhány alapvető fogalom és szempont tisztázására, adatok felidézésére és értelmezésére.

2. Munkavállalás (4x6 perc)

Illéssy Miklós: Robotizáció: Valóban veszélyben vannak az állásaink?

A digitalizáció és a vele kapcsolatos olyan fogalmak, mint a robotizáció és az automatizáció valóságos divatszóvá vált nem csak a tudományos közösségben, de a hétköznapi életben is. Egyre-másra jelennek meg a legkülönbözőbb hírek arról, hogy az új technológiák a jelenlegi állások jelentős részét meg fogják szüntetni. Egyesek egyenesen harmadik, negyedik, sőt ötödik ipari forradalomról beszélnek. De vajon mi is a helyzet ezekkel a feltevésekkel kapcsolatban? Valóban veszélyben vannak az állásaink? Alapjaiban át kell gondolni a munka szerepét az emberi társadalmakban? Milyen változásokat hoz magával a digitalizáció? Az előadás egyrészt bemutatja az eddigi ipari forradalmak sajátosságait, majd azt, hogy milyen változások várhatóak a legújabb műszaki-technológiai fejlesztések tükrében. Másrészt kiemelten vizsgálja, hogy vajon foglyai vagyunk-e a technológiai változásoknak? Mi lehet a döntéshozók és a társadalmi közösségek szerepe abban, hogy milyen irányban és milyen mértékben alakul át az életünk?

Csizmadia Péter: Kockák kellenek? Mérnökökkel kapcsolatos munkáltatói elvárások

Az innováció és a műszaki fejlődés a gazdasági növekedés egyik alapvető mozgatórugója, amelyben kulcsszerepet játszanak a jól képzett mérnökök. A munkaerőpiacon régóta, és jelenleg is egyre nagyobb szükség van a mérnökökre. A fiatalok körében egyre népszerűbb a műszaki felsőoktatás, de még így sem elég a végzett hallgató, a felsőoktatás nem tud lépést tartani a vállalatok igényeivel. De vajon jól képzik-e a mérnököket? Mit vár el a munkaerőpiac? Milyen a jó mérnök? Milyen ismeretekkel és képességekkel kell rendelkeznie? Elég, ha kellő technológiai tudással van felvértezve, vagy szüksége van más, nem közvetlenül a műszaki tudáshoz kapcsolódó készségekre is? A téma iránt érdeklődőnek vállalatvezetőkkel, tapasztalt szakemberekkel készített interjúk alapján igyekszünk képet adni arról, hogy a hazai cégek milyen elvárásokat támasztanak a fiatal mérnökök iránt, különösen az innovációval kapcsolatos területeken. *Társzerző: Kövesi Klára*

Tardos Katalin: Diszkrimináció a munkaerőpiacon: Kik az elmúlt évtized nyertesei és vesztesei?

Az MTA TK Szociológiai Intézete az elmúlt 10 évben folyamatosan vizsgálta a munkaerőpiacon tapasztalt diszkriminációs folyamatokat és azok változásait. Az Egyenlő Bánásmód Hatóság (EBH) megbízásából végzett országos reprezentatív vizsgálatok olyan kérdésekre keresték a választ, mint például: Több vagy kevesebb hátrányos megkülönböztetés tapasztalnak az emberek a saját munkavállalásuk kapcsán? Kiket ér leginkább megkülönböztetés, és milyen alapon: neme, vallása, származása, fogyatékossága, vagy egyéb miatt? Vajon akiket nem ér megkülönböztetés, ők észlelik a többiek problémáját? Vajon észre vesszük-e, ha másokat vagy netán bennünket diszkriminálnak? És azt, ha netán mi tesszük ezt? Az előadás röviden felvillantja azt is, hogy melyek a diszkriminációhoz vezető leggyakoribb okok Magyarországon, a lakosság mennyiben van tisztában a saját jogaival és jogorvoslati lehetőségeivel. Olyan fő kérdésre is választ ad, hogy történt-e változás az elmúlt 10 év alatt: tudatosabbak lettünk-e; melyek azok a csoportok, akik javítani tudtak a helyzetükön, és melyek azok, akiknek a veszélyeztetettsége nem csökkent ennyi idő alatt sem. Az előadást kötetlen beszélgetés követi.

Árendás Zsuzsanna: Beférnek-e a romák a vállalati sokszínűségbe?

A munkaerőhiány az elmúlt években jelentős problémát jelentett hazánkban, aminek orvoslására a roma közösség nagyobb fokú bevonása és munkába állása fontos eszköz lehet. Az elmúlt évtizedekben jelentősen megnőtt az érettségivel, illetve diplomával rendelkező roma fiatalok száma, de ennek ellenére alig találkozhatunk velük a szellemi munkakörökben. Nemzetközi kutatások azt mutatják, hogy azok a cégek, amiknek célja a kulturális sokszínűség, új ügyfélcsoportokat és piacokat tudnak elérni. Ugyanakkor a hazánkban működő cégek csak nagyon ritkán tekintenek a romákra, mint lehetséges munkavállalókra. Pedig a kulturális sokszínűség nem (csak) jótékonyági tevékenység, és a cégek társadalmi felelősségvállalása, hanem üzletileg gyümölcsöző stratégia is lehet. Az előadás azt mutatja be, hogy az álláskereső, érettségizett fiatal roma munkavállalók és a sokszínűséget fontosnak tartó cégek hogyan találhatnak egymásra. *Társzerző: Árendás Zsuzsanna*

3. Lakás és mobilitás (3x6 perc)

Győri Ágnes: Tulajdonos vagy bérlő: Lakáshoz jutás a 21. században

A gazdasági válság óta jelentősen átalakult és lendületesen fejlődik a lakás piac Magyarországon. Egyre magasabbak az ingatlanárak, egyre több lakás cserél gazdát, újból növekszik a piaci hitelekkel finanszírozott lakástulajdon-szerzés és folyamatosan erősödik a bérlők, illetve a bérbeadók aktivitása is. Vajon milyen tényezők alakítják a lakástulajdonosi és a bérleti szektor közötti mozgást? Milyen esélye van manapság egy fiatalnak lakáshoz jutni? Kik tartoznak ahhoz a bérlői generációhoz, akik számára az albérlet hosszú távú megoldás, mert nem tudnak saját tulajdonú lakást szerezni? Az előadás ezekre a kérdésekre vonatkozó kutatási eredményeinket mutatja be. *Társszerzők: Csizmady Adrienne és Kőszeghy Lea*

Huszár Ákos: Amerikai álom Magyarországon?

Az amerikai álom azt a reményt fejezi ki, hogy a kedvezőtlen körülmények közé születőknek is megvan a lehetőségük arra, hogy saját erőfeszítéseik révén felkapaszkodjanak a társadalmi létrán. Ha a társadalmi egyenlőtlenségek nagyok is, az esélyek egyenlősége lehetővé teszi, hogy aki ma alul van, az holnapra fölemelkedjen, és fordítva. De vajon ez így igaz-e? Mennyire határozza meg az egyének társadalmi pozícióját és életkörülményeit az, hogy milyen családba születtek? Milyen esélye van egy szegény családba születő gyermeknek arra, hogy szorgalma és tehetsége által előrejusson? A legutóbbi eredmények az amerikai álom szertefoszlásáról árulkodnak mind az USA-ban, mind Magyarországon. Ezek szerint a gyermekek nagymértékben megöröklik a szüleik társadalmi helyzetét, ráadásul minél fiatalabb valaki, annál kisebb az esélye, hogy előre lépjen a szüleikhez képest.

Árendás Zsuzsanna: Milyen hatással van a gyerekekre a szüleik külföldi munkavállalása?

A Magyarországról való elvándorlás jelentősen felerősödött az elmúlt évtizedben. A külföldi munkavállalás azonban sokszor nem "örökre szóló" döntés, hanem oda-vissza költözéssel járó jelenség (cirkuláris mobilitás). Az elvándorlás egész családok érinthet, ami nagy hatással van az érzelmi kapcsolatokra, a családi együttélési formákra, és nem utolsósorban a gyerekekre. Ugyanakkor nagyon keveset tudunk arról, hogy hogyan alakul ezeknek a családoknak a sorsa, a gyerekek hogyan élik meg a költözködések, óvoda- és iskolaváltást és a környezetváltozást. Az előadás friss kutatás alapján három magyarországi városból (Budapest, Pécs és Miskolc) kivándorló, illetve visszatérő családok és gyerekek történeteit mutatja be szociológiai és etnográfiai módszerekkel. Nemcsak a tanárok, de a gyerekek szemszögéből is láthatjuk majd, hogyan történik az iskolai beilleszkedés és visszailleszkedés, és a kulturális másságok és hasonlóságok kezelése az iskolában. Szó lesz arról is, hogy az elvándorlásnak milyen előnyei és hátrányai vannak a családokra nézve, és ezek a hatások vajon egyformán érintik-e a szegényebb és tehetősebb családok gyerekeit. *Társszerzők: Katona Noémi és Messing Vera*

4. Science café: Kötetlen beszélgetés az előadókkal 3 csoportban, a fenti témákról kávé és keksz mellett

III. RÉSZ (90 perc) 20:00-21:30 - Fszt., Nagyelőadó

Hálózat, egyenlőtlenség, család, gyermek, oktatás és média

1. Hálózatok és társadalmi egyenlőtlenségek (3x6 perc)

Ságvári Bence: Ismerősi hálózatok: hogyan függ össze a vagyoni helyzet a társas kapcsolatokkal?

A jövedelmi egyenlőtlenségek, a térbeli szegregációs folyamatok és az ezekkel okként és okozatként egyaránt kapcsolatban lévő társadalmi kapcsolatháló alakulása a szociológia egyik leggazdagabb elméleti és empirikus kutatási területe. A társas kapcsolatok dinamikáját leképező új típusú digitális adatok egyaránt alkalmasak a "régie" elméletek empirikus alátámasztására, és korábban nem ismert összefüggések feltárására. Az előadás 500 magyar településen élő közel 2 millió ember kapcsolathálóján keresztül vizsgálja a hálózat fragmentáltsága és a településeken belüli jövedelmi egyenlőtlenségek dinamikája közötti kapcsolatot. Az általunk elvégzett elemzés* újszerűsége abban rejlik, hogy az elemzés különféle társadalmi mutatók (etnikai, vallási összetétel, politikai megosztottság, oktatási egyenlőtlenségek) mellett a városi térszerkezetet is figyelembe veszi. Így például az egyes városrészeket egymástól fizikailag is elválasztó olyan akadályokat, mint folyók, utak, vagy éppen vasútvonalak. Társszerzők: Tóth Gergő, Johannes Wachs, Riccardo Di Clemente, Jakobi Ákos, Kertész János, Lengyel Balázs

Balázs András: Hétköznapiok a Magdolna negyedben

Józsefvároson kívül nem akad olyan fővárosi kerület, amely becenévvel rendelkezne. A „Nyócker” azonban, mint a „veszélyes, bűnös városrész, az etnikai gettó” nem a kerület egészére értendő, hiszen nyócker alatt nem a Palotanegyed, a Nemzeti Múzeum klasszicista épülete és az azt körülvevő „mágnásfertály”, vagy az Orczy kert dísztava jut az eszünkbe. Inkább a leszakadó, szegregálódó városrész, a mackónadrágban kószáló rosszarcú alakok, akiknek a filmes díszletét valamennyi ábrázolásban a Mátyás tér környékének málló vakolatú bérházai adják. De vajon nevezhetjük-e akár csak a Magdolna negyedet „gettónak”, szegregátumnak? Mit takar ez a két kifejezés tudományos értelemben? Hogyan is élnek a fővárosi roma szegény családok? Mivel foglalkoznak, milyen háztartásokat alkotnak, hogyan gazdálkodnak, miként töltik szabadidejüket, kikkel barátkoznak és kikkel házasodnak? Az előadás a Magdolna negyedben élő családok hétköznapijait

Dávid Beáta: Te a barátom vagy? Barátkozási szokások 30 éves távlatban

A barátságok vizsgálata széles körű társadalmi érdeklődésre számot tartó téma. A barátságról mindenkinek van véleménye, bár nem mindenkinek van barátja. Az utóbbi évek tendenciája, hogy a barátkozás, a barátokkal való együttlét, mint életforma egyre inkább fókuszba kerül a közbeszédben és a médiumokban is. Úgy tűnik, hogy a barátság reneszánszát éljük. Ennek ellenére a magyar felnőtt lakosság ötöde nemrégiben úgy nyilatkozott, hogy egyáltalán nincs barátja. Mi lehet ennek az oka? Milyen tényezők befolyásolják a barátkozási szokásokat? Kit neveznek az emberek ma barátjuknak? Biztos nem azt, akit a rendszerváltás előtt. A barát ma sokkal inkább egy jó barát, akinek mindent elmondunk, akit igazán bizalmunkba fogadunk. A férfiak éppúgy, mint a nők mindig is. Az előadás a magyar felnőttek barátkozási szokásait és annak 30 év alatt történt változásait mutatja be, és ahol lehet, összehasonlítja a nemzetközi barátkozási szokásokkal.

2. Család, gyermek és oktatás (4x6 perc)

Szalma Ivett: Hogyan gondoskodnak a különélő apák?

Manapság egyre növekszik azon háztartások száma, ahol az egyik szülő - általában az apa - nem él együtt gyermekével, ugyanakkor az apák egyre többször vesznek (vennének) részt aktívan a gyermekik életében. A kapcsolattartás konfliktusokkal terhelt. Sok család életében jelenthet ilyen a gyermektartásdíj fizetése, főként, ha a különélő szülőnek láthatatlan jövedelme van, amelyet eltitkolhat. Gyakran problémát jelenthet, hogy a gyermekkel élő szülő – általában az anya – kiszorítja a különélő szülőt a gyermekek életét meghatározó fontos döntésekből (iskolaválasztás). Továbbá a kapcsolattartás minősége és gyakorisága is változó a gyermek és a különélő szülő között. Néha az anya kapuőrként igyekszik távol tartani a gyereket az apától, máskor az apa nem tartja a kapcsolatot a gyermekkel. Mindezeket a kérdésköröket 30 különélő apával, illetve gyermekeit egyedül nevelő anyával készült interjúkon keresztül mutatjuk be. *A kutatás a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával készült, az előadás az Új Nemzeti Kiválóság Program keretében (ÚNKP-19-4-BCE-11), „Az apák szerepe a különélő gyermekek nevelésében” című pályázat keretében valósult meg.*

Paksi Veronika: Azért szül később, mert karrierista? Mérnöknők dilemmái a gyermekvállalás kapcsán

Majdnem minden embernek megvan a maga elképzelése arról, hogy mikor „ideális, korai vagy késő” szülni. Hazánkban, ahogy a nyugati társadalmakban is, egyre jobban kitolódik a gyermekvállalásnak ideálisnak tartott életkor, és maga a gyermekvállalás is. Egyre több fiatal szerez diplomát, ami évekkel meghosszabbítja a tanulmányi időszakot – ugyanakkor az is egy erős társadalmi norma, hogy amíg tanulsz, ne alapíts családot. De vajon meddig lehet kitolni a gyermekvállalást? Az előadás fiatal mérnöknőkkel készült interjúk alapján mutatja be az anyává válás és a tanulmányaik befejezése körüli dilemmáikat, a gyermekvállalást támogató és akadályozó tényezőket, mint például a párkapcsolati háttér, a munkaerőpiaci biztonság, a munkahelyi körülmények, valamint az egészségre káros anyagokkal történő labormunka. Az eredmények azt mutatják, hogy a jobb munka/tanulás és magánélet egyensúly támogatóan hathatna arra, hogy a nők (időben) megvalósítsák a gyermekvállalási terveiket. Ezek az eredmények vélhetően nagyobb társadalmi csoportokra is jellemzőek lehetnek, hiszen a hosszú egyetemi évek, a munka-magánélet egyensúly problémái és a labormunka számos más szakma meghatározó jellemzője is. *OTKA 116102, ÚNKP-19-3-III-BCE-78*

Erőss Gábor: Hogyan lesz az óvodásból iskolás? Az iskolaválasztás egyenlőtlenségei

A szabad iskolaválasztás azt az illúziót táplálja sok szülőben, hogy ő dönthet arról, hova, milyen iskolába írattja be a gyereket. A szociológiai kutatások alapján azonban ez nincs így. Az iskolaválasztást számos tényező befolyásolja: egyrészt az oktatáspolitikai, másrészt a lakóhely, a gyerek neme, feltételezett képességei, a helyi iskolakínálat (pl. van-e egyházi iskola a közelben, s ha van, milyen szellemiségű) stb. Az életkor – az, hogy 6 vagy 7 évesen íratják be az iskolába – szintén meghatározó tényező. De az adatok alapján legfontosabb szerepe épp a szülők társadalmi háttérének, iskolai végzettségének van. Így tehát a szabad iskolaválasztás joga a gyakorlatban azt jelenti, hogy az iskolák rendelkeznek a szabad tanulóválogatás „jogával”, és e jogukat a szülők „szemrevételezése” alapján gyakorolják. Mindez gyakran már az óvodában eldől: azzal, hogy hány évig járt óvodába a gyerek, járt-e „oviangolra”, bíztatták-e az óvónők az szülőt, hogy vigye őt el felvételizni, vagy ellenkezőleg: óva intették attól, hogy „túl nehéz sulit” válasszon neki. Az óvoda-iskola átmenet kérdése az egyik legizgalmasabb szociológiai téma: arról szól, hogy hogyan termelődnek újra a társadalmi egyenlőtlenségek, s hogyan lehetne – ha volna erre szándék – kitörni ebből az ördögi körből.

Schmidt Andrea: Áldás vagy átok? Pedagógusok és az infokommunikációs technológiák iskolai lehetőségei

A digitális tér már mindennapi életünk részévé vált, számos pozitív és negatív tapasztalattal találkozhatunk hétköznapjaink és kutatásaink során egyaránt. Az előadás ennek egy kis szeletét, a magyarországi pedagógustársadalom digitális térben szerzett tapasztalatait és az arról szóló vélekedéseit ismerteti. Több kutatás eredményeit mutatja be, amelyek azt vizsgálják, hogyan használják a pedagógusok az infokommunikációs eszközöket és mit gondolnak annak lehetőségeiről és veszélyeiről. Mit gondolnak a tanárok arról, hogy a digitális technológiák különböző formái hogyan illeszthetők a mindennapi osztálytermi gyakorlatba? Melyek azok a legfontosabb problémák a pedagógusok szerint, amelyek akadályozzák a digitális pedagógiai módszerek elterjedését a hazai oktatási rendszerben? Melyek azok a veszélyek, amelyek online térben pedagógusként találkoznak, milyen megoldásokat javasolnak? A kutatási eredmények bemutatásán túl néhány lehetőséget is szeretnénk felvillantani, amelyek segíthetik a felmerülő problémák kezelését tanárként, szülőként és diákként egyaránt.

3. Média (3x6 perc)

Koltai Júlia: Öngyilkosság, társadalmi hierarchia és iWIW elhagyók a Big Data tükrében

A közösségi médiában közzétett posztjaink, az általunk írt blogok vagy újságcikkek mind-mind valamilyen lenyomatát képezik annak a társadalomnak, amelyben élünk. Bár ezen adatok eredendően nem azért keletkeztek, hogy kutatók elemezzék őket, a szigorú adatvédelmi előírások betartásával mégis lehetőség nyílik erre. A rövid előadásban olyan elemzéseket mutatok be, amelyek ilyen, „big data” jellegű adatokból készültek, úgy, mint az öngyilkossággal kapcsolatos közösségi média posztok elemzése, a társadalmi hierarchia internetes szövegekben való megjelenése vagy az iWIW közösségi hálózatát elhagyók dinamikája.

Gerő Márton: A politikai kampányok hatása

A demokratikus politikai berendezkedés velejárója a kampány, egyfajta rítus, amit választásról választásra eljátszanak a politikai szereplők. Az elmúlt néhány évben azonban a „politikai kampányok” már nem csak a választások idején, hanem folyamatosan életünk részét képezik. A nemzeti konzultációk, a társadalmi hirdetésnek álcázott egyperces politikai hirdetések, a folyamatos ellenségképzés mindenkit elér. Néhányan csak legyintenek, és azt mondják, ez csak politika. Míg mások úgy vélik, amit látunk, az a goebbelsi propagandagépezet tökéletesített és modernizált változata. Az előadás a címkézés helyett azonban arra mutat néhány példát, hogy a kampánynak azonnali és jelentős hatása lehet. Persze nem mindenki egyformán fogékony a kampányokra, és talán arról is beszélgethetünk, milyen egy „normális” kampány, és hogyan tehetjük ellenállóvá magunkat a propagandával szemben.

Sik Endre: A morálistánc-gomb

A morálistánc-gomb egy ország valamennyi lakosát közvetlenül elérő manipuláció több, mint egy mégannyira is az állami hegemoniának alávetett médiabeli manipuláció. Hiszen míg a médiát vagy olvassa, hallgatja, nézi valaki vagy sem, egy nemzeti (ál)konzultáció minden lakost elér, s ha erre még rásegít a média valamennyi eszköze, akkor jogosult lehet államilag intézményesített morális pánikkeltésről beszélni. Ennek megjelenítésére alkalmas egy gombot elképzelni, ami újra meg újra megnyomva széles hullámokat vetve teríti be a manipulatív tartalommal az egész országot. Mivel feltételezésünk szerint ilyen mindenkit elérő, költséges, komplex és hosszú időtávú központosított manipulációra a világon nem nagyon lehet példát találni, ezért hungarikumként való bejegyzését javasoljuk. 2015 januárja és 2019 áprilisa között tizenhét gombnyomást azonosítottunk. A történet ezekről szól. *CEASEVAL received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 770037*

4. Science café: Kötetlen beszélgetés az előadókkal 3 csoportban, a fenti témákról kávé és keksz mellett